

Elvis gleda tudi porniče, kar se tudi meni ne zdi primerno. Še bolj pa me je presenetila njegova mama, ko sta z babico odkrili, da jih Elvis gleda.

Elvisovi mami vzgoja res ne gre najbolje. Niti za kajenje, niti za porniče ga ne kaznuje dovolj. Menim, da se najstnik v realnosti ne bi zmazal tako zlahka.

Glavna tema romana so manjši problemi, ki jih rešuje najstnik.

Roman prikaže več problemov, ki so večinoma pretirano prikazani. Kot tema romana bi lahko bili tudi porušeni odnosi po ločitvi v družini. Ti porušeni odnosi so dobro prikazani, priznam.

Edina dobra stvar, ki bi jo še lahko pripisala knjigi, je humor. Ta blaži probleme v romanu in ga kljub njim dela zabavnega in odkritosrčnega, saj je v romanu tudi veliko situacijskega humorja ter samoironije.

Še eden izmed pretirano opisanih problemov je Elvisova obsedenost z Joškarcem. Elvis prezira ženske, ste zapisali.

Ne da jih prezira, celo obseden je z njimi. Tudi meni se to ne zdi normalno. Ona mu kupi le en snickers, Elvis pa s sladkarijami postane kar obseden, pa ne le s sladkarijami, ampak tudi z joškami.

Povedali ste, da menite, da bo roman na nas mladih, pustil škodo. »Bodo sploh še znali ceniti ljubezen, družinske vrednote?«

Sama ne bi rekla, da bi roman na naših dušah pustil škodo. Kvečjemu ne bomo več brali takšnih knjig in se bomo raje ozrli po drugih zvrsteh.

Naše vrednote bodo ostale enake, le na določene stvari bomo od zdaj naprej gledali drugače.

Ali ste res prepričani, da bi bili mladi bolj veseli romanov, ki niso sodobni?

S tem se ne strinjam. Iz romanov, kot je npr. Gremo mi v tri krasne, se lahko veliko naučimo. Takšne knjige nas lahko obvarujejo sodobnih pasti življenja, kot je npr. »telefonska zasvojenost« in anoreksija.

Zato se tudi ne strinjam, da avtorica v romanu Gremo mi v tri krasne, jasno ne pove, da je prikazana raba telefona škodljiva. Ni potrebno, da to naravnost pove! Mladi lahko to razberemo iz vseh čustev, misli ter težav, ki jih oba prvoosebna pripovedovalca, Uroš in Valentina, delita z nami.

To dela roman roman, dober roman za mladino. Iz takšnih romanov se kaj naučimo.

Takšni, sodobni romani skrbijo, da je branje pri nekaterih izmed nas še vedno vrednota.

In to je treba ceniti.

Ceniti pa je treba tudi bližine med nami. Te so ključnega pomena, da med vsemi problemi ne odtavaš, se ne izgubiš. Zato, skrbimo za to, da bodo bližine med nami trdne. Kajti le tako bomo zmogli naprej, brez poenostavljanja.

Problemi so, problemi bodo. A le reševati jih je treba znati. Pogovarjajmo se, imejmo se radi.

To največ šteje.

S spoštovanjem,

Tekmovalka ;)

Ula Robida | 9. razred, Osnovna šola Ob Rinži Kočevje

Mentorica | **Tinkara Hodnik**

Življenje je kot reka, ki se spreminja

Tone Pavček v pesmi O reki pravi: »Misliti hočem, kot misli reka. Teče od izvira do izliva, kot ona, ki med bregove ujeta, nikoli ista in zmeraj živa, odteka v večnost in neprenehoma biva.«

Življenje je kot reka.

Enkrat mirna, drugič deroča, bistra ali kalna, topla ali hladna. V življenju in odraščanju naletimo tudi na stiske. Vsi poznamo tiste dni, ko se nam zdi vse brez veze, in ko imamo občutek, da ne bomo zmogli premagati težav. Precej lažje je, če lahko težave s kom deliš. Če tega nočeš, ti je lahko v pomoč dnevnik, kot je bil Jadranu Krtu. Lahko pa se, tako

kot Elvis Škorc, izpoveduješ še nerojenemu bratu oz. sestri, ki si ga po sli razmer primoran sprejeti. A tudi ta bo postala del njegove družine.

Družina je včasih varna, včasih nevarna, vesela ali žalostna, mirna ali razburkana. Je kot reka, ki jo življenje spreminja. In to je tematika sodobnih problemskih romanov.

Roman Elvis Škorc v sodobno mladinsko literaturo vključuje običajnega najstnika, ki je nabrit, a se hkrati išče. Številni dogodki, ki jih Elvis doživi, bralcu sporočajo, da je normalno imeti težave.

Pomembno pa je, da knjigo beremo kritično, da zaznavamo, da je Elvis pri reševanju težav pogosto neuspešen oz. se jih loteva narobe. (npr. hujšanje, s kajenjem). Elvis je sicer kul, a tega nihče ne prepoznav – ne on, ne okolica.

Kliče na pomoč, išče pozornost, a je ne dobi. Tudi to je resničnost. Nimamo vedno vsi in povsod nekoga, na katerega se lahko naslonimo. Res pa je, da nismo neuki, da ne bi vedeli, da ni dovolj samo zamahniti z roko in si reči, da »bo že« in vse pomesti pod preprogo.

Ko pridejo takšni dnevi, ki so razbiti, se je dobro spomniti na angele. Pa ne tistih z oblakov, z belimi perutničkami, ki so lahko le odsev naših iluzij.

Angeli so resnični ljudje, ki nas s svojimi zgodbami prizemljijo, nam s svojimi zgodbami jemljejo dih in s svojo drugačnostjo barvajo naša življenja v pravljici. Zame so angeli tudi številni pisci mladinske poezije in proze, od katerih sama pogosto črpam moč za vsakdanje življenje in težave.

Odpirajo mi oči, kažejo poti, dajejo priložnost za osebno rast in boljše samopodobo.

Hvaležna sem jim za te teme. Tudi za knjigo o Elvisu Škorcu, ki je po slogu drugačna od knjig, ki sem jih brala do sedaj. Kot sama avtorica, Janja Vidmar, pravi, ji je uspelo napisati problemski roman brez problemov. Omenja cel kup nekih problemov, ki pestijo glavnega junaka, a niso tako zaostreni, radikalni in usodni. Roman uvrščamo med sodobno, problemsko literaturo, čeprav obravnava teme, ki so aktualne, prisotne že nekaj časa. Zaznala sem, da avtorica konkretno poimenuje določene spletne platforme, za katere vemo, da se pogosto in hitro spreminjajo. To bi lahko povzročilo, da bi knjiga hitro postala zastarela. Literarna kritičarka Sabina Burkeljca v svoji kritiki pravi, da je Janja Vidmar v Elvisu probleme ovila z dobršno mero situacijskega in besednega humorja. To lahko razumemo kot da se ne strinja, da gre za problemski roman oz. ga sama tako ne opredeli.

Ne poda pa alternativne možnosti. V določeni meri se z njo strinjam, nikakor pa se ne morem strinjati, da lahko kakršnokoli nasilje oplemenitimo s humorjem, in s tem zmanjšamo težo problema.

Janja Vidmar, uveljavljena in večkrat nagrajena mladinska pisateljica, Mariborčanka, je z Elvisom dokazala, da ni spretna le v pisanju kompleksnih problemskih romanov, pač pa tudi v izbrušenem situacijskem (npr. Hanin brat Anže v Elvisovi majici kot mali metalec ali na primer, ko Elvis dobi prepoved prinašanja golazni v hišo in da Elvis lahko brezobzirno nogo v copat) in besednemu humorju (npr. zametek ljubavnega tepiha), ko obravnava najrazličnejše najstniške zagate.

Poleg pisateljevanja ima velike zasluge za ustanovitev nagrade desetnica, ki je bila prvič podeljena l. 2004. Je članica Društva slovenskih pisateljev, bivša predsednica Sekcije za mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev. Napisala je okoli 60 literarnih besedil, večinoma za mlade. Piše tudi scenarije, napisala je scenarij za celovečerni film o Elvisu Škorcu v produkciji Fabule in režiserja R. Mišiča.

Knjiga Elvis Škorc, genialni štor, je izšla l. 2018 pri založbi Miš, l. 2021 pa je bila, sočasno z romanom Nataše Konc Lorenzutti Gremo mi v tri krasne, nominirana za nagrado Zlata hruška. Prejela je znak Zlata hruška. L. 2019/20 je bila vključena v projekt Rastem s knjigo.

Pisateljica je prejemnica nagrad tudi za druga dela. (večernica - Princeska z napako, Pink, desetnica - ZOO, Kebarie). Z Natašo Konc Lorenzutti jo povezuje ljubezen pisanja za mlade.

Obe pišeta sodobne problemske romane, s katerimi dajeta mladim širino za življenje.

Pri pisanju izhajata iz vsakdanjega sveta, a hkrati uspešno krmarita med resničnim in izmišljenim.

Nataša Konc Lorenzutti je Gorenjka, poročena na Primorsko. Ukvarjala se je tudi z igralsvom, delala v gledališču, bila v gledališču, na koncu pa se je odločila za pisateljevanje.

Prebrani zgodbi dajeta vtis, da ustvarjalki zelo dobro poznata razmišljanje, občutke in vedenje mladih, hkrati pa dokazujeta izredno pisateljsko spretnost – živeti se v glavnega junaka, kar dokazujeta s prepričljivimi zapisi. Pripovedovanje glavnih literarnih junakov bralcu omogoča dobro dojetje oz. vživljanje v njihovo razpoloženje in mišljenje.

Janja Vidmar je bila večkrat deležna tudi kritik. Njen roman Elvis Škorc, generalni štor, je bil deležen cenzure. Strinjam se z E. Kržišnik, ki v svojem diplomskem delu ugotavlja, da

je glavna težava v tem, da se o prebrani tematiki z mladimi nihče ne pogovarja. Mislim, da bi to moralo skrbeti starše.

Očitno se ne zavedajo, da do škodljivih informacij bistveno hitreje prihajamo preko spletnih okolij.

Pa nam zaradi tega ne jemljejo telefonov. To sicer naredijo starši mladinskega problemskega romana Gremo mi v tri krasne, kar pri najstnikih sproži upor. Na tem mestu se sprašujem, ali starši res mislijo, da so knjige namenjene posnemanju ravnanja književnih oseb.

Ali res mislijo, da knjige beremo kot recept za marmorni kolač? Tudi avtorica, Janja Vidmar, v intervjuju navaja, da želijo odrasli otroke čim dalj zadržati v pravljичnem svetu. To pa ni prav.

Problemski romani mladim pomagajo razbijati mit o srečnem in varnem otroštvu in nam omogočajo razvoj kritičnega mišljenja, pa tudi sprejemanje različnih lit. žanrov. Pisateljica sta v svojih delih želeli doseči prav to.

Približati se mladim in pisati v avtentičnem jeziku današnjih najstnikov. Roman Elvis Škorc je doživel tudi dramsko uprizoritev. Kot je izjavila Maja Bozin, avtorica dramatizacije in dramaturginja, je na izbiro vplival Janjin nabrušen jezik, poln živahne slengovske svežine in neposrednosti.

V roman Elvis Škorc vključuje številne lit. motive. Zgodba odpira težave, ki sicer niso zelo usodne, a se vse dotikajo mladega fanta, ki jih sam ne more rešiti. To pa ne pomeni, da ostaja pasiven. Različne težave imajo tudi junaki v romanu Gremo mi v tri krasne. Nekateri se teh težav zavedajo, nekateri jih zanikajo, a imajo nekoga, ki mu stoji ob strani. Vsi imajo težave v družinskih odnosih, kažejo se razpoke v družinskem življenju. Elvisovi starši so ločeni, živi z mamo in problematično sestro Elo. Pisateljica njegovo družino pokaže precej neproblematično, a v mojih očeh gre za precej nenavadno družinsko situacijo. Starša se po ločitvi presemetljivo dobro razumeta. Celotna družina mi deluje precej nezrelo, a se mi zdi, da sta Elvisova starša naredila najbolje, kar sta lahko, ko sta ugotovila, da nista za skupaj, sta se ločila. To jima je omogočilo ohranitev prijateljskih odnosov.

Tu je opaziti velike razlike pri Valentininih starših, ki vztrajata skupaj, kljub neprestanim prepirom.

To povzroča stiske pri vseh. Če omenim še Elvisovo babico Vilmo, lahko rečem, da gre prav tako za posebnost, saj se zelo dobro razume z bivšo snaho, ji ves čas pomaga in ji ne očita nove zveze.

Tudi Marko Bitenc se poskuša vklopiti v družino in videti je, da ga bosta tudi otroka postopoma sprejela.

Družinska situacija Škorcev je zapletena, družbeno verjetno manj sprejemljiva, a oni se imajo na nek način radi in drug drugega ne zavračajo kot to počne Uroš, ki ne sprejme maminega novega partnerja in mu celo očita, da zaseda mesto njegovega pokojnega očeta. V Elvisu se pojavlja tudi motiv medvrstniških odnosov in nasilja. Elvisovi sošolci se ne prestando spravljajo nanj, ga žalijo in se nanj spravljajo tudi fizično. Gredo celo tako daleč, da protagonista posnamejo in posnetek objavijo in to ima za posledico javno norčevanje. Elvis na nasilje ne odgovori z nasiljem, temveč z znanjem – pri kemiji naredi poskus, s katerim degradira sošolce. V obeh delih je vključen tudi motiv prekomerne ali napačne rabe mobilnih naprav ali celo zlorabe družbenih omrežij in uporabo lažnih profilov.

(Elvis v vlogi Supercarja, Žanova odvisnost od telefona). Tu je še mladostniška ljubezen, v enem primeru neuslišana, Hana se namreč ne zmeni za Elvise, vse dokler ji ne pride prav kot »varuška« za bratca. V drugem primeru pa gre za nežna spogledovanja, iz katerih se morda kasneje še kaj razvije.

Razbrati je tudi motiv nezdravega odnosa, Elvis težave rešuje z basanjem in sladkarijami, Valentina okreva po anoreksiji.

Elvis opozori še na nezdrave razvade – kajenje, s spoznavanjem spolnosti prek spletne pornografije, kar mu mama sicer prepoveduje, a mu ne pokaže druge poti.

Ne smemo mimo motiva neprijateljstva. Površinsko prijateljstvo se razvije med Elvisom in Krisom, saj ju povezuje strast do branja stripov (s tem pisateljica splete tudi idejo o pomenu branja).

Medtem ko se udeleženci tabora med seboj povežejo, stkejo prijateljske vezi.

Izpostavljeno je tudi prijateljstvo med Urošem in Tinetom, celo njegovo družino, ki mu stoji ob strani.

In tako kot zaskrbljeni oče tudi jaz menim, da je v knjigi veliko grdih besed in vsebin, ki še niso primerne za mlajše otroke.

Vendar pa tako kot sem že prej omenila, mislim, da večina otrok ne bere knjig tako lahkomišelnost, ampak jih bere kritično in ne posnema ravnanja in govora književnih oseb, zato se z avtorjem kritike ne strinjam.

Kako bi mladi reagirali na knjigo, v kateri bi imel glavni junak pravljичno življenje?

Ne bi je brali, saj vedo, da takšno življenje ni mogoče.

Sploh pa se ne strinjam s trditvijo, da Nataša Konc Lorenzutti v knjigi *Gremo mi v tri* krasne ne pojasni posledic pretirane rabe telefona. V celotni zgodbi smo opazovali Žana, ki se ni vključeval v delavnice, ker se ni znal vklopiti v družbo. Mislim, da smo lahko iz tega in še marsičesa drugega razbrali, da je pretirana raba telefona škodljiva.

Knjigi, ki smo ju prebrali, preko nekaterih »spornih vsebin« povezuje tudi humor, način pisanja in nenavadne besede. Tudi starost literarnih oseb je podobna, a vseeno se mi zdi, da je pomembno opozoriti, da čeprav majhna starostna razlika, lahko ravno v tem življenjskem obdobju pomeni veliko. Trinajst- oz. šestnajstletnik dojema in razume svet okoli sebe različno. Gre za prehod iz osnovnošolskega okolja v srednješolsko.

Tako bi lahko rekla, da imajo srednješolski junaki romana *Gremo mi v tri* krasne več izkušenj in lažje razumejo svet, če ga le želijo.

Starost seveda vpliva tudi na jezik, saj Elvis uporablja nižje pogovorni jezik, medtem ko se srednješolci pogovarjajo dokaj vljudno in spoštljivo. Izpostavila bi le Uroša, ki je ciničen, a se tega zaveda in se včasih skuša zadržati. V obeh knjigah pisateljici obravnavata probleme, ki jih najstniki rešujejo.

Udeleženci tabora težave skušajo rešiti v dvanajstih dneh.

Pri tem jim je v pomoč Milena, a konec koncev imajo doma tudi starše, ki so zaznali njihove težave in so jim skušali pomagati že s tem, ko so jih poslali na tabor. Elvis svoje težave rešuje v daljšem obdobju, pisateljica Janja Vidmar prikazuje težave povsem običajnega najstnika.

Skupno vsem je, da naredijo neko spremembo (npr. Elvis shujša, Žan spregovori, Uroš sprejme Miloša, kar daje upanje).

Pisateljici v celotni zgodbi pokažeta, da jima je pisanje za mladino blizu. Delo Elvis Škorc beremo skozi zborni in nižje pogovorni jezik. Napisano je v duhu osebnoizpovednega razmišljanja glavnega junaka. Literarni slog je realističen in mestoma humoren, kar lahko trdim tudi za roman *Gremo mi v tri* krasne.

V knjigi o Elvisu gre večinoma za pripoved o dogajanju, ponekod lahko zasledimo tudi izpoved. Sproti nastajajo notranji monologi glavnega protagonista. Bralcu se mestoma zdi, da se pojavljajo dvogovori, a gre v resnici za samogovor, saj literarni junak pri nagovorih ni deležen odziva nagovorjenega.

V problemskem romanu *Gremo mi v tri* krasne sta oba prvoosebna pripovedovalca – Uroš in Valentina – zgodba je predstavljena z dveh različnih perspektiv.

V delih se srečamo tudi s slikovitimi slengizmi, kot so primerjave (kolnem kot furman), poosebitve, veliko je okrasnih pridevnikov (zamotano življenje, zaguljeni časi ...), naletimo pa tudi na frazeme (ne delaj iz muhe slo-na ...). Pisateljica v pisanje vključuje tudi slabšalne izraze, kar omeni že Zaskrbljeni oče (npr. bajs, pizdulje), na drugi strani ljubkovalne izraze, ki jih Zaskrbljeni oče pozabi omeniti.

Pisateljici uporabljata tudi angleške izraze (basicly, life sucks), ki jih mladi sicer pogosto uporabljamo v vsakdanjem življenju.

Elvis s svojimi destruktivnimi dejanji išče pozornost, večinoma je neuspešen. Bralci s tem dobimo jasno informacijo, da morajo tudi fantje o svojih težavah govoriti in jih priznati.

Različnih zapletenih situacij se Elvis loti z dobršno mero samoironije, spontano daje duška svojim notranjim stiskam, strahovom pa tudi radostim, nagajivosti, hrepenenju in sanjarjenju.

To popestri celotno zgodbo in na takšen način je avtorici uspelo ustvariti na trenutke lahkotno in humorno situacijo.

Dogajalni prostor ni natančno določen.

Predpostavljamo lahko, da gre za mestno okolje, saj Elvis živi v večstanovanjski stavbi, kjer se borijo za parkirne prostore. Zgodba se dogaja tudi v šoli.

Ves čas je obdan z ljudmi, ki nimajo istih ciljev in težav. Okolje mu prinaša več težav, negativnih vplivov – kot podpore. To je v nasprotju z junaki romana Nataše Konc Lorenzutti, kjer so junaki odstranjeni iz domačega vsakdanjega okolja. Premaknjeni so v naravo, ki jo obdajajo gore, daleč stran od vsakdanjih težav in drugih motečih dejavnikov. Povezujejo jih težave, česar pri Elvisu ne opazimo.

Njegovi vrstniki se ne soočajo s takimi težavami. Literarni deli omogočata videti svet skozi najstniške oči ter priznavata pravico do takega pogleda, čeprav se morda lahko nekaterim zdi nenavaden, morda problematičen.

V obeh delih avtorici opozarjata tudi na pomen telesne dejavnosti – gibanje v naravi, rolanje babice, fitness očeta.

Zaznati je bilo tudi odnos do jezika, besede – v *Gremo mi v tri* krasne udeleženci pišejo pisma in kot sem že omenila, Elvis rad bere stripe in želi imeti bralno hišo.

Konec obeh knjig je odprt, lahko bi sledilo nadaljevanje. Daje možnost domišljiji posameznika, da zaključí ali sam

nadaljuje zgodbo. Ali bodo Elvis in drugi udeleženci tabora uspeli najti mesto zase?

To je vprašanje za nas, mlade. Tu so na mestu besede Elvisovega očeta »Postavi se zase, odloči se, in stoj za svojo odločitvijo.«

To naj nam bo vodilo. Dovolimo si pogledati življenju naravnost v oči. Četudi nam um včasih namigne, da naj obupamo, imamo pogum, ki ves čas šepeta: »Poskusi še enkrat.«

Zato je v življenju pomembno, da imamo cilje, tako kot so jih včasih imeli jamski ljudje, ko so v boju za preživetje zasledovali svoje živali.

Ljudje moram biti kot sejanci, hoditi moramo po njivah prostranstev in metati semena.

V življenju je človek kot letni časi.

Včasih potrebuješ hlad zime, ki te zbistri, drugič potrebuješ toploto poletja, ki pogreje prezeblo ali ranjeno srce, ali pa mehko jesenskega listja, ki te poboža po ranah in brcah življenja, ali pa pomlad, ki pokaže, da se znova in znova prebujata življenje.

Verjamem, da so tudi ljudje, ki so jih srečali Elvis, Uroš in Valentina in tudi tisti, ki jih srečujemo mladi na svojih poteh, pravi. Vsak nas nekaj nauči, vsak nam da neko popotnico za življenje, pa četudi imamo ob tem kdaj zlomljeno srce.

Tega bi se moral zavedati tudi Zaskrbljeni oče, ki je v kritiki predstavil le slabe oz. temne plati knjige, pri tem pa je tudi malo pretiraval.

Mladi smo s knjigo dobili nove izkušnje, spregledali z drugimi očmi in si razširili obzorje, zato se z Zaskrbljenim očetom ne strinjam.

Mladi smo z branjem pridobili veliko več kot če jih ne bi prebrali, tega se zavedata tudi Janja Vidmar in Nataša Konc Lorenzutti.

Dejstvo je, da življenje hoče, da mladostnik na lastni koži občuti pot v odraslost.

Ta pot je polna vzponov in padcev, bušk in potolčenih kolen. Ampak pisatelj Coelho pravi: »Straight roads do not make skiffull drivers.« (Na ravnih cestah ne postanemo dobri vozniki.)

Zato na Elvisove reakcije zakuhanega sranja glejmo kritično.

Njegove besede: »Drekarija, zdaj sem pa v riti. Povzročil sem grozno zmešnjavo in veliko zajebano sranje,« poslušajmo kot opozorilo, da je treba nekaj spremeniti.

In spet lahko uporabimo besede njegovega očeta »Porkadrek, preteklosti ne moreš spremeniti, lahko jo le sprejemaš.«

Jaz bi k temu dodala: »In gradiš naprej.«

Četudi ti pri tem pomaga udeležba na taboru, na katerega so te nagnali »ta stari« in tam ugotoviš, da smo lahko vsi v istem dreku, če citiram Žana iz romana Gremo mi v tri krasne: »We are all in the same sheet.«

Velikokrat si ne dovolimo medsebojne bližine, ne pokažemo naše ranljive strani.

A prav bližine vabijo k ranljivemu odkrivanju drug drugega.

In če zaključim s Pavčkom in znova življenje primerjam z reko, lahko rečem le: »Teči torej. Preprosto kot reka. Od izvira do izliva. In ne pozabiti, kako so lepa naročja vrb, kamor skriva pesmice veter in obzorja nedosegljiva.«

Te besede potrjuje tudi Tone Seliškar, predstavnik slovenskega ekspresionizma, ki v legendarni mladinski povesti Bratovščina Sinjega galeba pravi: »Meni se povest začenja tako, da že koj na začetku nastane nekaj takega, da je hudo.«

Toda le pogumno naprej, kajti povest je življenje in vsako življenje se zatika, spodsne, pade, zdrkne, pa se spet vzdigne in gre in hiti.

Tudi življenja prvoosebni pripovedovalci sodobnih mladinskih romanov so razburkana, a na koncu se stvari postavijo na svoje mesto, kar nam daje upanje na svetlo prihodnost.